

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.
Pentru România și alte țări străine pe an 10 cor.

—
Un număr singuratic
10 fileri.

PROGRESUL

Redacția și Administrația Nr. 817.

—
Telefon Nr. 29.

—
Apare în fiecare Sâmbătă.

—
Inserate după învoială.

—
Manuscripte nu se înapoiază.

Teoriile și lumea reală.

Cită muncă intelectuală, metodică, se cere ca să ne dăm seamă care e cea mai nemerită dezlegare într-o chestie dată și s'o putem da în cunoștință deplină de cauză, deci să fim cât mai puțin în primejdie de-a greși.

Natura e foarte complicată și cu atât mai mult cucit dela lumea fizică, dela ceiace numim lumea ființelor neînsufleteite, trecem la a viețuitoarelor, apoi la societatea omenească și în urmă la om.

Ca să putem studia Natura, sîntem nevoiți a ne împărți munca, a ne specializa, îndeletnicindu-ne numai cu un fel anume de fenomene, numai cu o față a realității. Tot așa facem și față de societatea omenească.

E de neîgăduit, că fiecare specialist închis în categoria sa, vede numai fața lucrurilor pe care o studiază.

Despre cele studiate de alți, specialistul are numai idei generale, de multeori învechite și prea ades, din nefericire, rămîne aproape cutotul străin de ce se descopere, chiar în științele vecine. Ideile generale în vre-o știință, în care n'ai muncit și de soliditate cărora, prin urmare, anevoe îți pot da seamă, sînt foarte ades amăgitoare.

Și totuși împărțirea muncii s'a făcut spre a ajunge mai curînd la cunoștințe speciale, cari sintetizate să ne dea o imagine adecuată realității.

Necunoscînd lumea reală în toată complexitatea ei, neîntînd adevărată seamă de toate fețele ei și de mărgenirile ce șirurile de fenomene izolate sufăr, cînd nu sînt izolate, ci întrunite într'un tot, ne exepunem la amăgire.

Cutotul astfel, dar mult mai anevoe, este să ne dăm seamă de realitățile sociale, deși mai fiecare, luminat sau nu, se crede îndreptățit a critica pe cei cari au sarcina de-a îndruma societățile omenești.

Nu mai celce-și dă seamă de această greutate, va înțelege din ce nevoe intelectuală adîncă izvoarește tendința așa de caracteristică a filozofilor celor mai noi de-a îmbrățișa realitatea concretă și complexă și a nu se lăsa înșelați numai de o față sau două ale ei, de-a nu se mulțumi cu surrogate ale realității: Din această nevoe izvoarește pragmatismul american și bergsonismul francez.

Englezi au simțit această nevoe mai demult. De aci antipatia lor atît de înrădăcinată împotriva sistemelor, a teoriilor generale, cari au pretenția de a lua locul realității concrete.

S'a zis așa de frumos și totodată de adevărat, că arena istoriei e semănată cu leșuri de drepturi câștigate, cari, trufase de trecutul lor, s'au împotrivit cu neîngie mersului înainte al omenirii.

Tot așa și încă mai cu drept cuvînt, putem zice, că arena științei și filozofiei e semănată cu cudavrele teoriilor doborîte în cursul timpului. S'au dovedit nu numai

neîntemeiate, nu numai nefolositoare, dar chiar deadreptul primejdioase, cînd împedecă întronarea unor teorii mai generale, bazate pe sinteze mai vaste, pe eescoperiri mai număroase, deci a unor teorii cari se apropie mai mult de realitate, o exprimă cu aproximație mai mare.

Teoriile, sistemele, de orce fel, sînt folositoare ca niște scheli. Cu ajutorul lor ridicăm clădiri mărețe; dar pe urmă trebuie să le dăm la pămînt.

Aceste teorii generale, bazate pe sintenza cunoștințelor ce-a putut aduna, pătrunde și mistue vre-un cap genial, sînt încercări de a ne înfățișa realitatea. Dar numai încercări; numai surrogate; căci trebuie să fim gata a le revizui, îndatăce vom descoperi un fapt, care să nu se împace cu teoria. Această revizuire și meremetisire a teoriilor nu trebuie pretecută în regulă; căci dacă faptele o contrazic vădit e mai bine s'o lăpădam cutotul.

Așa s'a întîmplat cu teoria emisiunii luminei, susținută de Newton, față de a undulațiunii, pe care o apărau alți învățați. Faptul că iuțea luminei în sticlă e mai mică decît în aer, pecînd după teoria, emisiunii ar fi trebuit să fie mai mare, a dat lovitura de moarte a teoriei lui Newton. Dar ajungea alt fapt, mai lesne de constatat: o rază de lumină întîlnindu-se cu alta, după teoria emisiunii putea produce numai și numai lumină mai mare. După a undulațiunii poate da lumină mai mare, cînd la locul unde se întîlnesc părțile

FOILETON.

Muta.

Traducere de Ilie Oravițanu.

Au fost odată ca niciodată, au fost odată un sat și într'acela era numai 20 de case, ear la sfîrșitul satului trăia un om sărac și aceluia îi da Dumnezeu an pe an citeun copilăș. La copilul cel dintîi la chemat de naș pe vecinul său ear la al doilea pe celalat și așa a pus pe toți săteanul naș la citeun copil.

Pecînd a avut toți săteni de nași atunci a zis muerea cătră el:

— Oh, draga bărbate, de unde vom lua earăși naș, dacă vom căpăta alt copil.

— Îl vom chema ear pe acela, pe care l-am avut înainte cu douăzeci de ani.

— Dumnezeu le-a și dăruit o fată și atunci a mers la primul lor naș:

— Haidați nașule, ear la botez.

— Nu mi-se poate fine, am de arat la cîmp.

Să duce omul nostru la celalat:

— Dumnezeu să te țină nașule, haidați la botezat.

— Nu mi-se poate fine, căci am de grapat.

Atunci omul nostru, a umblat tot satul, și nime n'a voit a două oară să îi fie naș. Ce să se facă el acum, a înfășiat fetița și au luat-o într'un leagăn în spate și a plecat cu ea în al treilea sat la biserică să o boteze, gîndindu-se în sine:

— Ori și cine îmi va pica în cale, îl voi ruga să-mi fie naș, fie bogat s'au sărac.

Merge el cit merge, dar nu întîlni pe nimeni în calea sa, însfîrșit ajunse la biserică și acolo în ușa bisericii ședea o babă cerșitoare cu hainele toate rupte și pline de ptece. Să duce omul cu fata înfășiată la dînsa:

— Bună ziua nașă!

— Ce mă batjocurești de nașă, că nu am cerut până azi dela tine nimic!

A'unci i-a povestit cum merg lucrurile, și ce a pîșit. A mers baba cerșitoare cu el în biserică și i-a pus numele Florica. Dupăce a botezat-o i-a zis cerșitoarea omului:

— Finule te rog, dă-mi mie pe fina mică, căci o primesc eu de suflet.

— Ei dragă nașă! cum să-ți dau fata ție, că și acasă cerșeste.

— Dămi-o numai, căci dacă îmi vei da-o, cînd vei merge acasă, vei afla casa ta plină cu aur. Ți-o las ție până la al nouălea an și atunci să mi-o aduci ear aici la ușa bisericii, căci aici mă vei afla.

Omul o credea ori nu o credea, dar totuși i-a promis-o, că i-o dă. Dupăce i-a promis-o, a plecat acasă, ear cerșitoarea și-a căutat de treaba ei, ajungînd el acasă zice:

— Apoi dragă nevastă, am botezat fata și i-am pat numele de Florica. Indată după botezare i-am și promis-o nașei prin aceia, că dacă ajung acasă, voi afla casa plină de aur.

Dup'aceia a căutat prin casă și a aflat toate coturile pline cu aur. S'au bucurat foarte, dar s'a

și intristat, căci a promis fata cerșitoarei, dar la aceasta nu a putut nimic face. Pe aurul aflat și-a cumpărat o mulțime de vite, și-a zidit un palat pumpos și a trăit ca niște groft. Cînd împlinise Florica nouă ani, tată-său îi zise:

— Dragă Florico, fără voe și tăgăduință, trebuie să părăsești casa noastră, căci te-am promis unei cerșitoare.

A început Florica a plînge, dar plînsul ei nu îi ajuta nimic, tatăl-său o puse în trăsură și-o duce la biserică din al treilea sat. Află acolo pe baba cerșitoare în ușa bisericii, îi dă binețe omul:

— Bună ziua nașă!

— Dumnezeu te-a adus fine, dar ai adus pe Florica?

— Da! Ți-am promis-o și trebuie să ți-o dau măcar să mi-se rupă și inima.

— Nu-ți pară rău fine, căci îi va merge bine la mine!

Atunci luîndu-și rămas bun, baba a luat fata în spate. La a început a plîns să o lasă, dar nașă-să o ducea, o ducea, dupăce a dus-o citva timp și odată a început a zbura cu dînsa peste mări și țări. Insfîrșit a ajuns la un munte mare, unde s'a coborît cu fata, ocolo a fost un castel detot pumpos și a băgat pe fată înăuntru. În acel castel a fost o odae mai frumoasă, decît cealaltă, numai de aur și diamant așa că mai frumoase decît acestea nu existau pe lume.

Un an doi s'a jucat Florica aici, dar din ce trecea timpul, ea tot mai frumoasă se făcea. Odată i-a zis nașă-sa:

— Dragă fină, eu te las acum pe tine în

de eter vibrează într'aceiași direcție, și întunec, când vibrează cudesăvîrșire în senz contrar și deci mișcările se anulează. În realitate, așa se și întimplă.

Cutoateacestea, nici teoria emisiunii nu-i lipsită de orice rost. Descoperirile din urmă au arătat că nu numai Soarele, dar toate flăcările și chiar firele prin care trece un curent etc., ori electrozi în tuburile lui W. Crooks, înadevăr aruncă părțile, electroni, etc. cu iuțea asemănătoare cu a luminei.

În fizică chiar răsturnarea sau schimbarea teoriilor se face cu mari greutate, din pricină că bieți oameni, când vrei să le răpești teoria cu care s'au deprins sint ca nevolnicul căruia te-ai încerca să-i iai cîrja. Ce se petrece în teoriile sociale?

Una dintre datoriile de căpetenie ale învățămîntului și al educației este de a face în stare pe tineri să facă deosebire între teorii, cari sint ipoteze, uneori foarte solid construite și foarte folosite, dar ipoteze — și între realitate.

Teoriile, prefăcute în dogme, sint cei mai primejdioși tirani ai omenirii.

Serbia.

(Lucrare liberă după Hillger și Lion).

III.

Pretinzînd senatul dela Miloș sus și tare socoteala despre bani publici, vîzîndu-se strîmătorat, își propuse nimicirea constituției, în care scop trimise garda palatului împotriva senatului. Primind de veste senatul despre intenția lui Miloș, trimise înaintea gardei miliție numărînd sub conducerea lui Tomas Vucici, care înfîlnindu-se lingă mînaștirea Racovici, garda depuse armele. Constatîndu-se intenția lui Miloș, senatul a pretins dela dînsul să-și depună demnitatea.

Liubița, la sfatul senatului vîzînd, că numai astfel va putea susține tronul pentru fii ei, își pune subscrierea în fruntea unei învinuirii, făcută de senat încontra lui Miloș și trimisă țarului Rusiei spre hotărîre. Țarul hotărîște abdicarea lui Miloș, în favoarea fiului său Milan, ceia se întimplă la 13 Iunie, ear în 15 Iunie pleacă Miloș cu fiul său Mihail în România la bunurile sale, unde încă înainte și-a fost trimis pe amanta sa Danița.

castelul acesta singur; căci am a călători pe un timp de un an. Eu îți las toate cheile ție în douăsprezece odăi poți merge, dar în cea treisprezecea nu, că te vei face nefericită.

Baba după aceea a călătorit și a lăsat pe Florica singură acasă, fata acum s'a preumblat prin toate odăile și n'a putut ține pîn' ce nu va merge și în a treisprezecea. S'a gîndit întrînsa: „Ce este viața aceasta și așa mă omoară șederea, trebuie să văd, ce este în a treisprezecea odaie“, a și mers la ușă, dar cînd voi să intre pe ușă un gaz întunecat a venit spre dînsa, ea s'a spăimîntat și s'a retras în tindă. Acolo a aflat însă pe nașă-sa:

— Bună ziua fină!

— Fosta-i în a treisprezecea odaie?

— Eu n'am fost nașă, nici împrejurul ei n'am umblat.

— Inzădar zici că nu, că te cunosc pe față că ai fost înlăuntru.

— Spune-mi dreptatea, că la dincontra te vei neferici.

Florica n'a voit să spue nicidecum, dar cînd a întreat-o a treia oară și n'a voit să spună, a prins-o de mîna și a lăpădat-o pe sus pînă într'o pădure deasă și pustie, atît de rău a căzut, încît și-a pierdut graiul. N'a putut vorbi mai departe, atunci a mers să-și caute adăpost și a și aflat un lemn mare scorbos, în care a trăit ea șase ani cu erburii și rădăcinii. Nu departe de acolo era un oraș mare în care locuia un împărat, care avea un copil și acest prinț într'o noapte a visat, să se ducă în pădure, unde își va afla norocul. Dimineața a povestit tatălui-său, ce a visat și tată-său a zis:

Milan, fiul lui Miloș, fiind atacat la plămîni, moare după o domnie abia de 25 de zile. După moartea acestuia poarta denumește de duce pe fratele lui Mihail. Dar nici acesta nu are norocul a domni lung timp, căci în urma mai multor răscoale, după o domnie de trei ani se vede nevoit a părăsi Serbia.

Senatul declară acum detronată întreaga dinastie Obrenovici și prin influința Rusiei se recheamă în fruntea țării: Alexandru Carageorgievici la a. 1842. Dar nici în acest om nu-și află Serbia pe omul dorit, care fiind prea egoist a căutat numai să se îmbogățească, fără a se interesa de trebile statului, lasate în minele senatului. După o răbdare de 16 ani țara îl escumunică, rechemînd în fruntea țării earași familia Obrenovici. Nu însă pe Mihail, ci ear pe bătrînul Miloș, care după o domnie de 2 ani își dete sufletul, urmîndu-i acum fiul său Mihail al III-lea și după acesta fidelul Milan.

Mihail, fiul mai tînăr al lui Miloș, ar fi fost cel mai bun regent al Serbiei, căci îndecurs de 16 ani cît a fost exilat, a făcut studii serioase și multe călătorii, apoi cunoștința sa aproape cu toate casele domnitoare din Europa. El dela fire era idealist. Neavînd familie cu soția sa grofița Iulia Hunyadi, a fost făcut atent din bună vreme de senat, de a se îngriji de un următor la tron și astfel la stăruința amicilor săi proclamă de succesor la tron pe Milan, pe care la 1866 îl trimite la Paris într'un pension.

La 11 Iunie 1868 primește Milan dela președintele Ristici o telegramă, prin care i-se anunță moartea lui Mihail III și denumirea lui Milan de duce al Serbiei.

Moartea lui Mihail III s'a întimplat la 10 Iunie 1868 în următorul mod: Ministeriul avea cunoștință, că s'a format o corporație secretă încontra vieții ducelui, deci cu orice ocaziune era făcut atent de a se păzi. Intreg aparatul poliției veghia viața ducelui. Mihail singur nu dedea în-sămînatate acestei colportării. Pécînd Mihail se plimba odată fără știrea cuiva în parcul din Topșider cu mătușă-sa Anca Constantinovici și nepoata acesteia Catarina pe care o iubea, ajungînd pe o poteacă, între niște tufișuri, deodată iese înainte 4 indivizi îmbrăcați țărănește și îl salută. Mihail, cum i-a văzut i-a cunoscut și a zis: „așadară totuși“, abia a exprimat aceste cuvinte, atentorii patru desertori din închisoarea Belgradului, unul fost președinte de tribunal, condamnat pe viață, cac și-a înveninat soția, 2 advocați arestați pentru jurămint fals și un fost angloiat, condamnat pentru defraudare de bani publici, au și început a descărea focuri de revolver asupra ducelui și asupra însoțitorilor lui. Mihail lovit mortal, cade în genunchi și ridicîndu-și mîna dreaptă spre apărare a mai putut zice: „Ne moște brațja dsota“. Doamna Anca a avut atîta prezență

— Visul e vis!

În noaptea următoare a visat din nou și acum a spus visul curtenilor săi, dar și aceștia i-a răspuns:

— Visul e vis!

Și în noaptea a treia earași a visat acel vis spunîndu-l tatălui-său și curtenilor și aceștia i-a zis acum:

— Acest vis nu poate fi glumă, mergi și caută în pădure.

Copilul de împărat a luat cu el două sute de cătane și a mers în pădure să-și cerce norocul. A căutat în sus și în jos, dar n'a aflat nicăiri norocul, însfîrșit le-a zis:

— Mergeți voi înapoi, că merg eu singur să-mi cerc norocul, poate îl voi afla.

Depărtîndu-se cătanele, el a plecat prin pădure singur, ear nu peste mult a găsit lemnul scorbos, unde era fata aceea frumoasă, așa de frumoasă s'a făcut Florica, încît n'a avut păreche pe lume. Copilul de împărat s'a bucurat foarte întrebîndu-o:

— Cine ești tu, om sau ce?

Fata i-a făcut semn că nu poate vorbi, numai să-i dea o ceruză să-i scrie. El i-a dat și ea a scris:

— Așa om sint, ca și tine!

Foarte tare s'a bucurat el acum, neștiind ce să facă de bucurie a întreat-o: Voește să mergă cu el la castelul lui și voește să-i fie soție. A făcut fata atunci cu capul, că da. Copilul de împărat au luat-o cu el pe cal, ducîndu-o la palatul

de spirit, încît prinzînd pe un atentator de grumaz, l-a ținut înaintea ducelui ca scut contra împușcăturilor celorlalți, pînă și ea a picat fiind împușcată. Atunci trei dintre acasini atîta a lovit cu pumnalele în duce, pînă și-a dat sufletul. Domnișoara Catarina luînd fuga, asasinii au pușcat și asupra ei, care lovită de gloanțe, a căzut la pămînt prefacîndu-se moartă, astfel a scăpat lovită rău, dar a rămas în viață. La această larmă alergînd adjutantul ducelui, a primit și el două împușcături de revolver și atunci asasinii, precum au apărut, așa au dispărut în tufișe ca o nălucă.

Precum atunci, așa și pînă azi se susține, că acest omor ar fi fost pus la cale, de cel cu 10 ani înainte detronatul duce Alexandru Carageorgievici, dar dovezi nicicînd nu s'au putut aduce. După această întimplare energicul Ristici cu conlucrători săi, declară de duce pe pruncul de 14 ani Milan. Milan încă dela început a avut mare aplicare spre corupție și acoolism, dar i-s'au ertat toate ca unu copil. Ristici crezînd că s'ar putea pune capăt tuturor relelor, a început a sfătui pe Milan de a se căsători, ba a început a peți pe seama lui Milan în toate părțile. Pécînd acest Ristici aleargă pela curți înalte după o mireasă, pe atunci Milan făcînd cunoștință cu prea frumoasa Natalia, fiica colonelului rus Cheșco, în o călătorie în Viena la hotelul „Lamm“ se și logodește. Milan și toată țara se bucură, că cu venirea Nataliei în conac, se va sălășlui pacea și norocul în toată țara, dar durere nu fu așa. Milan încă de timpuriu a fost admoniat că Natalia nu e pentru a fi duceasă, apoi regină, dar Milan n'a crezut. Anume: pécînd era în o seară la Chleşco la cea, mergînd noaptea spre cortelul său și trecînd prin „Ring“ îi iese o damă bătrînă înainte și îi zice: Vă rog să-mi permiteți a Va vorbi ceva. Milan fiind bine dispus, răspunde scurt: „vorbește“. Bătrîna începe: eu sint crescătorea Nataliei din frageda ei copilărie pînă azi și o cunosc mai bine decît pe mine însumi și vă admoniez, ba îngunuchii Vă rog, să nu o nefericiți pe ea și și pe Voi prin căsătorie. Natalia are o fire de a domni peste tot ce e în jurul ei, și Dvoastră sînteți domnitor și deaici prevăd sigur nefericirea Dvoastră a amîndurora. Milan la aceasta a rîs din rășputeri, dar mai tîrziu totdeauna și-a adus aminte de profeția bătrînei. Căsătoria li-s'a întimplat într'un extaz de bucurie generală la 5 Octombrie 1875 în Belgrad. În scurt timp după cununia lor între Milan și Natalia s'au produs neînțelegeri grosolane, dar cu nașterea lui Alexandru întimplată la 14 August 1876, toată lumea credea, că vor înceta toate neînțelegerile.

Dar înzadar, gîlceava s'a continuat mai departe. Milan prin tactica lui politică a reușit a se încununa de rege al Serbiei la 6 Marte 1882, el fiind astfel primul rege al Serbiei.

(Va urma).

Ioachim Dabici.

lui. Acasă toți s'au bucurat de norocul găsit în pădure. S'a cununat cu Florica luîndu-o de soție.

Odată a avut el să plece la un război, înainte de a pleca a dat poruncă servitorilor să ia bine seama de împărăteasa lui să nu i-se întimple ceva. A păzit-o toți din toate părțile, numai ce s'a întimplat, pînă copilul de împărat a fost la război, Dumnezeu i-a dăruit un copil frumos. Împăratul cu împărăteasa s'au bucurat foarte de venirea nepotului lor cel mic, toți l-au sărutat, ear noaptea l-au pus lingă mamă-sa. La miezul nopții a venit nașa Floriceii:

— Bună seara fină, fost-ai în odae treisprezecea? dacă spunî ești fericită, ear de nu te vei neferici.

Florica nici acum n'a voit a spune, atunci nașă-sa i-a luat copilul și pe ea a minjit-o cu sînge pe la gură. În ziua următoare toți caută copilul dar nu-l afla nicăiri, ci numai aceea a aflat că împărăteasa tînără e minjită cu sînge pe la gură. Atunci împăratul zise:

— Nu au adus-o pe ea feciorul nostru înzădar din pădure, acum ea și-a sfîrțicat și mîncat copilașul. Sărmana de Florica nu putea răspunde nimic la toate acestea, căci numai atunci a putut vorbi, cît a stat nașa ei la ea, ear după plecarea ei earași și-a pierdut graiul.

Împăratul a scris feciorului despre cele întimplare. Acesta a și plecat într'un suflet acasă, necrezînd întimplarea. Ajungînd el acasă s'a convins că scrisoarea tatălui său corespunde adevărului, dar pentru aceea nu și-a pedepsit soția, ci

IGIENĂ.

Bacili tifosului se dau afară și prin bale.

Se crede, de obicei, că bolnavi de tifos sau ceice s'au ridicat din această boală, dau afară microbi numai prin ud și prin scaune.

De aci încheierea că desinfectind aceste excreții și păzindu-te de atingere, de-adreptul sau nu, cu ele.

Eată însă că paza e mai grea: Se știe că la bolnavi de tifos sînt rănii în gură și în gît, cari încep și merg lafel cu rănile din mațe. S'a dovedit încă demult că sînt bacili tifosului în aceste rănii; s'au aflat, deasemenea, în balele de pe limbă și de pe amigdale.

Dar găsiu bacili numai în timpul boalei, cît ține febrințele.

Acuma Gould și Guales i-au aflat și la convalescenți după tifos. Porjesz și Pul, făcînd cercetări, pe de-o parte la tificii în vremea febrințelor, ear de pe alta la convalescenți.

Au găsit la 60 la sută din cei bolnavi, ear la convalescenți, pînă la ziua a 47-a, dela ridicarea de pe boală, au aflat bacili în materiile culese de pe dinți (la 5 cazuri din 10) și de pe amigrale (la 3 din 10).

Vedem că trebuie să ne păzim și de balele etc. tificilor. Mai vedem că pot fi bucătari etc. purtători de bacili, care prin balele lor pot da boale.

Înțelege oricine cum o bucătăreasă sau alt purtător de microbi poate de boală, dacă va atinge cu buzele o lingură. Un păhar etc. sau dacă va atinge cu minile infectate prin bale cu bacili pine, un fruct etc.

Învățăm că nu trebuie să ne potrivim bacteriologilor, cînd ne spun că ba cutare sau cutare boală se ia numai într'un fel anume.

Un purtător de microbi tificii te poate prea bine infecta și tușind fără pază asupra-ți.

FELURIMI.

Somnambulii. Într'o revistă științifică un psihiatru englez comunică lucruri interesante despre somnambulii. Un pictor care pregătia tablouri pentru o expoziție se scoală noaptea de noaptea și pictează fără să fie conștient de acest lucru. Diminețea este înmormintat de progresul lucrărilor sale și nu-i crede mamei sale care-l asigură că lucrează noaptea. Foarte interesant este cazul unui jurnalist, colaborator la o revistă engleză, care a primit dela redactorul acesteia însărcinarea să scrie un articol. Colaboratorul după mai multe încercări zadarnice i-a comunicat redactorului, că nu poate scrie articolul la care s'a angajat. Spre uimirea lui însă ziua următoare primește dela redactor știrea, că articolul trimis e foarte succes. Neînțelegînd ceiace s'a întimplat, a plecat la redacție și acolo defapt și-a văzut cu ochi manuscrisul, pe care l-a scris în stare de somnambulism.

a dat ordin tuturor curtenilor ca să nu-i zică niciun cuvînt despre cele întimplate.

Nu peste mult earăși a trebuit să meargă la război, lăsînd pe Florica singură acasă. Bunul Dumnezeu i-a mai dăruit mai un copilăș. S'au bucurat bătrîni despre nașterea acestuia și nu știau ce fac de dragul noului născut. Noaptea a pus pază ca să nu i-se întimpl vre-o nefericire și acestui copilăș. La mezul nopții pe toți păzitori i-a cuprins somnul și au adormit, după ceia a venit earăși nașa Florice:

— Bună seara fină, fost-ai în odae treisprezecea? Dacă spuni vei fi fericită, ear de nu, vei fi nefericită.

Florica a negat și acum înaintea ei, ea i-a luat copilul și a mînjii-o cu sînge pe la gură.

Ziua următoare caută bătrîni copilul, dar nu-l găsesc nicăiri, ci văd numai pe tînăra împărăteasă mînjită cu sînge pe la gură și atunci împăratul a zis:

— Nu au adus-o pe ea feciorul nostru înzădar din pădure, acum ea și-a sfîrțicat și mîncat copilășul.

Dar sărmana Florica nu putea vorbi nici acum. Împăratul ear a scris feciorului despre cele întimplate. Acesta s'a mîniat acum tare pe ea, dar totuși n'a pedepsit-o.

Nu peste mult earăși a trebuit să meargă a treia oară la război. Bunul Dumnezeu au dăruit-o cu un al treilea copilăș. Împăratul au umplut odae cu păzitori, dar orcum au păzit, cînd s'a apropiat de mezul nopții toți au adormit. Nașa Florice ear' a venit, întrebîndu-o:

CRONICA.

Au mai sosit la Oravița: distinsul orator adv. Dr. Victor Bontescu și fruntașul între fruntași deputatul dietal Dr. Alexandru Vaida-Voevod, de seară va mai sosi d-nul Dr. Iuliu Maniu, cari împreună cu deputatul Dr. Stefan C. Pop și alți fruntași din partea locului însoțesc pe candidatul Dr. Aurel Vlad în turneul electoral din cercul Săscii, ziua alegerii fiind statorită pe Lună 31 Marte c. n.

† La Broșteni a încetat din viață în vîrstă de 48 de ani preotul **Petru Alexiu**, unul dintre puțini adevărați apstoli între preoți ort. rom. din părțile Oraviței. Il deplînge soția și doi fii ai săi, împreună cu rudele și întreg satul care și-a pierdut pe adevăratul povățuitor cu inima lui blîndă, simțitoare. Fie-i țărîna ușoară și memoria binecuvîntată!

„Drapelul scrie: La 4/17 Marte c. s'a ținut în Mehădia sinodul parohial pentru votul colectiv la alegerea de protopresbiter în acest tract. Sinodul, condus de O. D. Coriolan I. Buracu com. consist. a fost unul dintre cele mai însuflețite, alegînd dintre cei doi candidați la acest post pe Prea On. D. **Ioan Pepa** protopop în Buziaș, care a întrunit totalitatea voturilor (118). Bucuria este generală întrucît ne apropiem de rezolvirea unei chestiuni foarte importante îndeosebi pentru comuna centrală și pentru tractul întreg, unde s'a simte lipsa unui om energic, capabil de a rezolvi seria lungă a lucrurilor nerezolvite. Membri sinodului electoral protoprezbiterial își vor exercita cu toți dreptul lor, fără șovăire pentru cel mai apt dintre concurenți. Se zvonește că sinodul se va ține în timpul cel mai apropiat, punîndu-se hotărîndu-se la o convocare generală de care sînt cuprinși aproape toți cari așteaptă finalul acestei afaceri îndeajuns de trăgînată.

Tot în „Drapelul“ citim: D-l Dr. I. Siegescu, în calitate de comisar ministerial, a sosit erî la Caransebeș în scopul de a inspecționa institutul pedagogic de acolo.

Ziarele din Constantinopol anunță, că avansurile turcești dela Ceatalgea au aflat patru sute de soldați bulgari înghețați. Intre cei nenorociți erau și patru ofițeri, morți asemenea de frig.

Duminecă la 2 Marte st. n. s'a serbat în casele parohului I. Broșu din Dîrstele-Brașovului cununia d-șoarei **Constanța Broșu** cu d-l **Costi A. Popovici**, locotenent în r. și mare proprietar. Nași au fost d-na și d-l **Dr. Alexandru de Vaida-Voevod**.

— Fină și acum voești a nega, că n'ai intrat în a treisprezecea odae?

Nașă-sa earăși a luat copilul și a mînjii-o cu sînge pe la gură. Cînd feciorul împăratului a fost încunoștințat a treia oră, a venit mînios foc și a dat poruncă ca să o ardă de vie. Au pus la castel steaguri negre, la uși postav negru, au tras clopotele la biserică, după ceia a pus pe tînăra împărăteasă într'o trăsura neagră, ducîndu-o la foc, ear feciorul de împărat a mers în a doua trăsura foarte întristat. Ajungînd la locul de perzare și chiar în momentul, cînd voiau a o arunca în foc, deodată văd că sosește o trăsura frumos împodobită și strigă cineva din ea:

— Stați puțin și lăsați-mă să vorbesc puțin cu femeia ceia.

Toți priviau încremeniți spre trăsura și se mirau că ce minune poate fi aceasta, după ceia a ieșit o damă din ea și a mers drept la Florica zicîndu-i:

— Spune-mi fost-ai în odae treisprezecea, că vezi îndată te va arde pe foc.

Florica a început a plînge cu hohot:

— M'am înșelat că n'am spus adevărul dela început, dar acum îți spun drept că am fost.

Din clipa ceia Florica și-a recăpătat graiul. Nașă-sa a luat-o de mînă și a condus-o la trăsura, unde i-a arătat tref copii cu părul de aur, zicîndu-i:

— Aceștia sînt copii tăi, și-i dau, pentru că și-ai împlinit păcatul. După acestea s'a făcut nevăzută.

Feciorul împăratului s'a cununat de nou cu Florica, trăind mulți ani fericiți.

Din Salonic vine știrea telegrafică că regele Gheorghe al Greciei, care se afla în acest oraș cucerit dela Turci, ieșind la plimbare cu aghiu-tantul său, o mîna ucigașă a descărcat revolverul asupra lui și l-a omorît. La orele 5 și jumătate a fost împușcat, ear la 6 și jumătate a murit.

În „Educatorul“, organul oficial al Reuniunii inv. din Eparhia Caransebeșului, bravul în-vățător **Patrichie Rămneanțu** din Coștea arată pe față prostia fără seamăn a măestrului de făurit pseudonime, care deăstădată atacă în „Vatra Școlară“ nu ca pîn'acum numai pe singuraticii, ci Reuniunea întreagă, iscălcîndu-și *olla putreda*: „Unul din cei 32“, par'că ar fi 32 de asemenea instigatori astuți în siml Reuniunii. La cererea de a se arăta cu numele cine sînt Dr. M. I. și G. J. aleși în comitetul central al Reuniunii, fără consentimentul cîrțiței din Oravița, sînt: profesorul din Caransebeș **Dr. Moise Ienciu** și fostul președinte și membru onorar al Reuniunii **Gheorghe Jianu**, cari la timpul său își vor trage la rîndul lor consecvențele.

După știrile de pîn'acum în cercurile cari au trecut peste asentare, rezultatul e din cale afară trist și îngrijitor. Bunăoară în cercul Lugoșului (romănesc) din 407 numai 98 au fost găsiți apti pentru serviciul militar. Asemenea rezultate triste, au dat și cercurile ungurești, de ex. la Nagykorös din 568 au fost asentați numai 137, ear în cercul Calocei din 966 au fost aleși numai 213. Slabe nădejdi pentru viitorul armatei noastre, căci pelîngă numărul grozav de mare al celor degenerați — victime ale abuzului de alcool, și a păcatelor trupești (concubinatele nevrîstnicilor) — în măsură mai mică și cei asentați vor fi atinși. Aceste simptome îngrijitoare mai dureros ne ating pe noi Români, despre a căror curaj și bărbăție în trecut au avut cuvinte de laudă chiar și străini. E timpul suprem ca cei chemați — pînă ce nu e prea tîrziu — să afle mijloacele de rezistență pentru împedecarea acestui rău mare ce roade la rădăcina neamului nostru.

Aviatorul **Costin**, Român basarabean, cunoscut și în România decînd a zburat în București, intrat în serviciul armatei bulgare, care asediază Adrianopolul, a avut nefericirea de a cădea în cetatea turcească. Un moment a domnit mare îngrijire cu privire la soarta lui. Se credea, că Sukri Pașa îl va trata nu ca prizonier, ci ca spion și conform uzului războiului îl va împușca. Sukri a anunțat însă guvernul din Constantinopol, că îl tratează pe Costin ca prizonier de război.

În camera României s'a votat alaltăeri proiectul de lege pentru locuirea taxei de licență prin taxa de decaltru. În decursul discuției acestui proiect a luat cuvîntul d-l ministru de finanțe Marghiloman, care a declarat între altele următoarele: S'a vorbit cu ocazia discuției acestei legi despre alcoolism în țara noastră. Eu vă afirm, că în țara noastră nu există alcoolism. Constatăm de-abia o pătrime de alcool din cît consumă Francezul, pe jumătate ca Germanul, mai puțin ca toate țările din Europa, afară de Serbia, Norveghia și Suedia. Se consumă la noi alcoolul de 22-27 lei de locuitor, ceiace nu însemnează că am fi alcoolici.

Mulțumită publică.

Tuturor prietinelor și cunoscuților, cari din tristul prilej al trecerii la cele eterne a scumpului și neuitatului soț, tată, frate, cumnat și unchi

preot Petru Alexiu

ne-au adresat cuvinte de îmbărbătore, îndeosebi P. On. D. protopop Mihail Gașpar, părintelui I. Caragea pentru pătrunzătoarea sa vorbire, și celorlalți preoți celebranți, cum și întregului public care a luat parte la înmormîntare, le adresăm și pe calea aceasta sincere mulțumiri.

Broșteni, 21 Marte n. 1913.

Jalnica familie.

Editor-proprietar: **Gheorghe Jianu**.

Redactor-responsabil: **Ilie Oravițanu**.

Apoteca la „Sf. Gheorghe”

Strada principală (vis-à-vis de R. Goldstein)

Aviz.

Dăm de știre la totnatul că la **Redacția noastră** aici în **Oravița** lângă banca românească „Oraviciana”, am deschis la 1. Ianuar c. st. n. un

Birou de informații,

la îndămina celorce au daraveri de orice natură atât în orașul cit și în provincia noastră întregă, exoperind, ori înlezind fiecăruia care ne trece pragul: cumpărări și vinderi de imobile, obiecte, mașini agricole, acții etc., dînd Românilor noștri din Valea Carașului, cari ne vor cere ajutorul și alte îndrumări necesare.

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosească **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care depărtează de pe față și de pe mîni orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfîntul Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein).
Prețul unui borcan de cremă americană 1 cor. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Totfelul de inserțiuni și reclame se primesc spre publicare în

„PROGRESUL”.

Anunț.

Cine dorește să aibă cu hectolitru vin bun de biserica-albă, roșu și alb, să se adreseze cu încredere către proprietarul de podrumuri:

Iosif Nedicî în Oravița.

Casa de vînzare

Casa Nr. 251 din strada principală, constătoare din 2 localuri de prăvălii, 4 locuințe moderne curte și grădină. A se întrea la proprietaru, *Nicolae Hașca*, ori la *Simeon Moldovan*, funcționla la oficiul de dare din Oravița.

Cea mai bună hîrtie pentru cigarete Club din fabrica Modiano.

Depoul general pentru Banat la
IGNAZ FELDMANN
în Oravița.

Se capătă în toate prăvăliile mai bune.

Banca de asigurare „Transylvania”

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări încontra focului și încontra grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. — Des-păgubiri plătite: 7½ milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în **Sibii**, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în **Arad** la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea.

La Tipografia „Progresul,” în Oravița

se pot comanda

totfelul de tipărituri bisericești, școlare, advocațiale și comunale

precum și

toate tipăriturile pentru bănci: cărți necesare la contabilitate etc.

Afară de asta se efeptuesc:

acții, cupoane pentru loterii, etc.

lucrate toate cu gust

➡ Nădăjduim că toți Români de bine ne vor trece pragul. ➡